

Rudolf Rasch

Duizend brieven over muziek van, aan en rond
Constantijn Huygens

1618

Verwijzingen naar deze tekst graag op de volgende manier:
Rudolf Rasch, Duizend brieven over muziek van, aan en rond Constantijn Huygens: 1618
<https://huygens-muziekbrieven.sites.uu.nl/>
Voor opmerkingen, suggesties, aanvullingen en correcties: r.a.rasch@uu.nl
© Rudolf Rasch, Utrecht/Houten, 2018
26 juli 2018

CONSTANTIJN HUYGENS (LAMBETH)
AAN ZIJN OUDERS CHRISTIAAN HUYGENS EN SUSANNA HOEFNAGEL (DEN HAAG)
12/22 JUNI 1618

46

Antwoord op een verloren gegane brief van Huygens' ouders van 11 juni 1618.

Samenvatting: Huygens beschrijft o.m. een bezoek aan een collegium musicum ten huize van Biondi en meldt dat hem is beloofd dat hij zal worden meegenomen naar de musici van de koningin.

Huygens schreef opnieuw op 26 juni 1618 (Worp 1, nr. 47, p. 24). Over een antwoord door Huygens' ouders is niets bekend.

Datering: Terwijl Huygens in de eerste zin schrijft dat het gisteren 20 juni N.S. was, dateert hij de brief onderaan uiteindelijk op 12 juni O.S. (= 22 juni N.S.).

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl, Hs. KA XLIX, dl. 1, pp. 31-34: brief (dubbelvel, 19x31cm, abc | d; autograaf).

Papieren uitgaven: Jonckbloet 1882, nr. 2, p. 1: gedeelten (<Chez Monsieur Biondi ... en mon climat>, <Biondi Agent de Savoye>).

— Worp 1, nr., pp. 22-24: samenvatting en gedeelten (<Devant-hier je suis venu ... à bas prix par deça.>, <Je reçooy beaucoup d'honneur ... 12e de Juin, Vieux Stile.>).

— Rasch 2007, nr. 46, pp. 246-250: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Giovanni Francesco Biondi; Johannes Brouard; Filippo Burlamacchi; Dudley Carleton; Noël de Caron (heer van Schoonewalle); Edward Cecil; Thomas Cecil (graaf van Exeter); Anna van Denemarken (koningin van Engeland); George Eglisam; Catharina Huygens; Jacobus I; Karel I; Diego Sarmiento de Acuña (graaf van Gondomar); Thomas Lake; William Trumbull; Conradus Vorstius; Jacob Zuerius.

Plaatsen: Brussel; Cambridge; Engeland; Den Haag; Leiden; Oxford; Savoye; Wimbledon.

Titels: *Ferio baralipton* (Eglisam 1611-1612?).

Glossarium: collège de musiciens (muziekcollege); musique (muziekensemble); voix (stem).

Transcriptie

Aen Mijnheere

Heere Huygens, Secretaris van den Raad van State,

in't Voorhout,
in Den Haag.

Très-honorez parents,

Vostre lettre du 11me de ce mois m'a esté rendue hier, qui fut le 20me. Je suis fort aisé d'entendre que tout se porte bien par delà. Pour *Catelyntgen*, j'en suis tousjours en peine et ne sçay ce que la longueur du temps pourroit apporter. Je désire que ce soyent tousjours les premières nouvelles quand on me fera ce bien de m'escire. Devant-hier je suis venu prendre possession de ma chambre au logis de Monsieur Caron, qui me fait beaucoup de caresse, selon sa coustume envers les estrangers; au reste fantasque, morne et facheux envers ses domestiques tout ce qui se peut; de quoy je ne me mesle ni ne me soucie nullement.

C'est ici un des beaux lieux qu'il se puisse veoir en Angleterre. Je désireroye qu'il fust à une lieue d'Angleterre ou deux plus proche de corps de la ville, où il faut que je trouve tout ce que je désire de rapporter d'ici. Le voyage d'ici en ville avec le retour me coustera tous les jours autant qu'un voyage de La Haye à Leyden et d'avantage, tant l'argent est à bas prix par deça. Mon cousin Zuerius vous pourra asseurer qu'avec six sous en Hollande on ira plus avant qu'avec dix en Angleterre. J'ay levé hier mes 20 livres

sterling de chez Monsieur Burlamachi, et tacheray de les estendre aussi loing que faire se pourra honestement. Les voyages d'Oxford et Cambrige en emporteront une bonne part. C'est au commencement du mois prochain qu'il fera bon d'y aller pour veoir les comices qu'ils appellent, et les cérémonies académiques. Monsieur Carleton m'a promis toute sorte d'adresse et de recommandation. | b |

Je reçooy beaucoup d'honneur et de courtoisie chez Messieurs Burlamachi, Zuerius et autres, qui me prient à disner et me font le plaisir souvent de me loger une nuit ou deux quand j'ay esté en ville si longtemps qu'il fait trop tard pour retourner au logis. Au reste fort honeste compagnie partout.

Chez Monsieur Biondi il y a un collège de musiciens, tous Italiens, braves et gallantes gents; là nous allons deux fois par sepmaine. Autres m'ont promis de me faire entendre la musique de la Reine, qui sont tous François, avecques des voix admirables, tellement que je me trouve ici entièrement en mon climat.

Pour ce midi Monsieur Caron est prié par Monsieur Cecill à un festin qu'au nom de son père, le Conte d'Exeter, il fera au Roy en une siene maison à quelques quatre lieues d'ici, où j'auray occasion de veoir plus amplement les grandeurs de la cour d'Angleterre, qui est superbe et magnifique au possible.

Mon père pourra avoir entendu des nouvelles de ce qui se passe ici d'un des deux secretaires, *Sir* Thomas Laic, qui est confiné en sa maison, avec grieves accusations sur certaines entrefaites d'entre lui et l'Ambassadeur d'Espagne, touchant le mariage du Prince, etc. On ne sçait qu'en dire encores, mais il semble que l'affaire s'accomodera. Il y a bruit que le Roy fera défendre par édict qu'il ne se face aucune mention de mariage d'Espagne parmi les discours du peuple, qui sera chose autant ridicule que vaine.

Demain au disné | c | Monsieur Caron a prié Monsieur Trumball, l'agent à Brusselles, où j'auray occasion de le saluer encor de vieille cognoissance. Il y a quelque temps qu'il est en cour, sollicitant le fournissement de sa pension, chose qui s'obtient difficilement par decà, comme je pense que Monsieur Carleton en sçait à parler, et d'autre costé Biondi en tant qu'Agent de Savoye. Monsieur Caron est fort content que je me pourvoye d'un varlet Anglois, comme de vray il n'est possible que je m'en passe, quand après il faudra me mettre en voyage. Brouard m'a promis de me trouver quelque fidèle garçon.

Demain au matin je m'en vay trouver Eglisemius, à qui desjà j'ay fait dire qu'il y a un Hollandois qui désire le veoir, mais il ne sçait pas qui je suis. Il a obtenu un bon bénéfice du Roy en recompence de son *Ferio baralipton* contre Vorstius.

Voici qu'on vient m'appeller pour monter en carosse avec Monsieur Caron au festin de Cecill à Wimbelton. La prochaine fois je vous sçauray dire ce que j'y auray veu. Je vous baise très-humblement les mains et prie le bon Dieu de vous tenir en sa sainte protection. De dehors Londres, ce 12me de Juin, Vieux Stile, 1618.

Vostre plus-humble fils
Constantin.

Je salue toute la famille, tous amis, et toute cognoissance, qu'il me seroit long de spécifier.

Vertaling

Aan de heer Huygens, secretaris van de Raad van State,

aan het Voorhout,
te Den Haag.

Lieve ouders,

Uw brief van de 11de van deze maand heb ik gisteren, de 20ste, ontvangen. Ik ben blij te horen dat bij u alles goed gaat. Over ¹└Katelijntje┘ maak ik mij nog steeds zorgen en ik weet niet anders te doen dan af te wachten wat de tijd zal brengen. Ik wil graag altijd het laatste nieuws horen wanneer men mij de gunst

---

1. Catharina Huygens.

bewijst te schrijven. Eergisteren heb ik mijn intrek genomen bij de heer [Noël de] Caron, die zeer vriendelijk tegen mij is, zoals dat zijn gewoonte jegens vreemdelingen is; tegen zijn personeel is hij overigens zo grillig, nors en onaangenaam als het maar zijn kan; maar daarin meng ik mij niet, evenmin als ik mij erom bekommer.

Het is hier een van de mooiste plekjes van Engeland. Ik zou wensen dat het een of twee Engelse mijlen dichter bij het centrum van de stad was, waar alles zich afspeelt waarover ik van hier wil schrijven. De reis van hier naar de ²stad en terug kost mij elke dag evenveel als een reis van Den Haag naar Leiden, en eigenlijk meer, want het geld is hier niet veel waard. Mijn neef [Jacob] Zuerius kan u bevestigen dat men met 6 stuivers in Holland verder komt dan met 10 stuivers in Engeland. Ik heb gisteren mijn 20 pond *sterling* opgenomen bij de heer [Filippo] Burlamacchi; ik zal proberen daar zo lang mee te doen als maar enigszins mogelijk is. De reizen naar Oxford en Cambridge zullen een flink deel van het geld opslokken. Het begin van de volgende maand is goed om erheen te gaan, ten einde de academische bijeenkomsten en ceremonieën bij te wonen. De heer [Dudley] Carleton heeft mij alle soorten van aanbeveling toegezegd.

Ik ondervind veel vriendelijkheden bij de heren Burlamacchi, Zuerius en de anderen, die mij te eten uitnodigen en mij dikwijls het plezier doen mij één of twee nachten te laten logeren wanneer ik zo lang in de stad ben gebleven dat het te laat is om naar mijn eigen verblijf terug te keren. Verder is er overal voortreffelijk gezelschap.

Bij de heer [Giovanni Francesco] ³Biondi is er een collegium musicum, allemaal Italianen, deugdzaame en vriendelijke mensen. Daar gaan we tweemaal per week heen. Anderen hebben mij beloofd mij het ensemble van de ⁴koningin te laten horen, allemaal ⁵Fransen, met bewonderenswaardige stemmen. [U begrijpt] dat ik me hier als een vis in het water voel.

Voor deze middag is de heer Caron door de heer [Edward] Cecil uitgenodigd om een feest bij te wonen dat deze laatste uit naam van zijn vader, de ⁶graaf van Exeter, voor de ⁷koning zal geven in ⁸één van zijn verblijven, op een mijl of vier van hier, waar ik uitvoerig de gelegenheid zal hebben de grandeur te zien van het Engelse hof, dat zo groots en prachtlievend is als maar mogelijk.

Vader zal ook berichten hebben ontvangen over wat zich hier afspeelt met betrekking tot één van de twee secretarissen, [namelijk] *Sir* Thomas Lake, die huisarrest heeft gekregen, op grond van ernstige beschuldigingen over een zekere samenzwering tussen hem en de ⁹ambassadeur van Spanje inzake het huwelijk van de ¹⁰prins. Meer weet men erover niet te vertellen, maar het schijnt dat de zaak zal worden geschikt. Het gerucht gaat dat de koning per decreet gaat verbieden dat er in enig gesprek van het volk iets wordt gezegd over het Spaanse huwelijk, hetgeen een even belachelijk als zinloos idee is.

De heer Caron heeft voor morgen de heer [William] Trumbull, [Engels] agent te Brussel, te eten gevraagd, zodat ik hem zal kunnen begroeten onder verwijzing naar onze eerdere ¹¹kennismaking. Hij is al enige tijd aan het hof hier om de uitbetaling van zijn salaris te bepleiten, iets wat hier moeilijk is te regelen, waarover meen ik de heer Carleton kan meepraten, en van de andere kant Biondi, als agent [alhier] voor Savoye. De heer Caron is het er geheel mee eens dat ik probeer een Engelse knecht aan te nemen, want het is werkelijk niet mogelijk het zonder te doen, wanneer ik mij straks op reis begeef. [Johannes] Brouard heeft mij beloofd een betrouwbare jongeman voor mij te vinden.

---

2. Londen.

3. Giovanni Francesco Biondi (Lessina [nu Hvar, Kroatië] 1572-1644 Londen), een protestantse Italiaan, was in 1609 gezant voor Savoye bij de koning van Engeland geworden en bleef daarna in Londen wonen. Hij verwierf tevens bekendheid als schrijver van historische en literaire werken.

4. Anna van Denemarken, koningin van Engeland.

5. De rekeningen van koningin Anna vermelden voor 1618 een groep van vijf Franse musici, te weten Louis Richard, Jean Chantard, Camille Provost, Pierre de la Mare en Claude Olivier. Zie Andrew Ashbee, *Records of English court music, Volume IV (1603-1625)* (Snodland, Kent, 1991), p. 205.

6. Thomas Cecil.

7. Jacobus I.

8. Wimbledon.

9. Diego Sarmiento de Acuña, graaf van Gondomar.

10. Karel I, prins van Wales.

11. Zeker een verwijzing naar het bezoek van Constantijn aan Brussel in het gezelschap van zijn vader gedurende de winter van 1611-1612.

Morgenochtend ga ik proberen [George] Eglisam op te zoeken, die ik al heb laten aanzeggen dat er een Hollander is die hem wil bezoeken, maar hij weet niet dat ik het ben. Hij heeft een goede beloning gekregen van de ¹²koning voor zijn *Ferio baralipon* tegen [Conradus] Vorstius.

Nu komt men mij roepen om in de koets te stappen om met de heer Caron naar het feest van [Edward] Cecil te gaan in Wimbledon. De volgende keer kan ik u vertellen wat ik er heb meegemaakt. Ik kus u nederig de hand en bid God u in zijn heilige bescherming te bewaren. Buiten Londen, 12[/22] juni, 1618.

Uw nederige zoon
Constantijn.

Ik groet de hele familie, alle vrienden en alle bekenden, te veel om allemaal apart te noemen.

CONSTANTIJN HUYGENS (LAMBETH)
AAN ZIJN OUDERS CHRISTIAAN HUYGENS EN SUSANNA HOEFNAGEL (DEN HAAG)
4/14 JULI 1618

50

Vervolg op Huygens' brief van 8 juli 1618 (Worp 1, nr. 49, p. 25).

Samenvatting: Huygens vertelt over het bezoek van Jacobus I aan Noël de Caron op 10 juli, bij welke gelegenheid hij aan de koning is voorgesteld. Caron lichtte de koning in over Huygens' kunde op de luit, maar de koning stelt een proeve daarvan uit tot een latere gelegenheid.

Verzonden samen met Huygens' brief aan zijn broer Maurits van dezelfde datum (Worp 1, nr. 51, p. 28). Het antwoord van Huygens' ouders is verloren gegaan. Huygens schreef opnieuw op 29 juli 1618 (Worp 1, nr. 52, pp. 28-29).

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX, dl. 1, pp. 51-54: brief (dubbelvel, 20x31cm, abc | -; autograaf).

Papieren uitgaven: Jonckbloet 1882, nr. 3, p. 2: gedeeltelijk (<Comme il estoit ... présent à Monsieur Caron.>).

— Worp 1, nr., pp. 26-28: volledig.

— Rasch 2007, nr. 50, pp. 251-256: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: George Abbott (aartsbisschop van Canterbury); Dudley Carleton; Noël de Caron (heer van Schoonewalle); Robert Carr (graaf van Somerset); Edward Cecil (burggraaf van Wimbledon); Thomas Cecil (graaf van Exeter); James markies van Hamilton; Robert Henderson; Philip Herbert (graaf van Montgomery); William Herbert (graaf van Pembroke); Thomas Howard (graaf van Arundel); Maurits Huygens; Jacobus I; Karel I; Thomas Lake; Elias van Oldenbarneveldt; Walter Scott jr. (Lord Buccleugh); Théodore Turquet de Mayerne; George Villiers (markies van Buckingham).

Plaatsen: Bagshot; Den Haag; Greenwich; Oatlands; Wimbledon.

Glossarium: lut (luit).

Transcriptie

Très-honorez parents,

Depuis mes dernières du 8me de ce mois, que je vous escrivis en toute haste, le progrès de ma disposition, Dieu merci, a esté continuellement de bien en mieulx, chose qui me donne de la joye et du contentement, d'aultant plus que les premières apparences me menaçoient d'une affaire dangereuse, penible et longue, à cause de la forte résistance que faisoit la peau du talon (grosse et dure en cet endroit plus qu'en nul autre) à la chaleur de l'ulcère, qui me tourmenta misérablement au dedans. L'ouverture faite, le tout a esté si bien purifié, que la playe bien qu'un peu grande, se met fort heureusement à guarison. Le drôle chirurgien, qui est un homme rude et grossier, au reste empirique de grande pratique et fort recherché de tous costez, m'a si bien livré mon compte devant-hier qu'il m'a fallu luy payer 20 *schellingen sterling* d'avance, à moitié besoigne, selon la coustume d'icy pour suppler l'autre moitié à la fin de la cure, qui feront deux belles livres *sterling* pour somme.

Voilà que c'est de tomber entre les mains de cette vilaine race Hippocratique en un país où l'argent vole à si bon marché. Et encor je ne veux point nullement entrer en contestation avec moy-mesmes sur l'excès de la despence, considérant combien me doibt valoir en país estrange ma santé, que par la grace de Dieu, j'en ay racheptée. Ce que j'ay eu de bon en cette petite affliction, ç'a esté de me trouver au logis d'un hoste qui, à la verité, n'a nullement démenti sa courtoisie ordinaire envers les estrangers, en mon endroit, ne manquant presque point de me venir veoir luy-mesme tous les jours une ou deux fois en ma chambre; outre la bonne charge qu'il en laissoit à ses serviteurs et domestiques, incliné comme je trouvois d'un soing et commisération paternelle envers moy. Je ne sçauois trouver le Diable à moitié si noir comme l'on me l'avoit peint, et m'asseure que parmi tant d'aultres je seray l'unique presque qui pourray me vanter d'avoir sceu passer et discrètement mespriser les caprices d'un homme le plus énormément fantasque et facheux de la

terre, au contrepoix des courtoisies et faveurs dont il a accoustumé d'obliger le monde, ceux principalement de sa nation. Chose, à mon advis, fort aisée, si les gents pouvoient, |b| tant soit peu, s'accommoder aux humeurs de leur hoste. Mais certes un *Joncker* Barnevelt et ses semblables n'y duisoient point, par quoy il faut peu estimer les rapports que telles gents font tantost de son accueil et tantost de son mesnage et traitement. S'il est vray, ce que ses serviteurs me content de son gouvernement en privé, je serois incencé de l'approuver. Mais se sont choses dont il ne me chaut nullement pour ce peu de temps que j'y seray. J'accepte par provision en mon endroit les courtoisies dont il m'honore, qui m'obligeront à luy en sçavoir gré toute ma vie, aille du reste comme voudra. *Ick woon op een kamer.*

Pour vous dire combien à propos je me suis remis sur le pied, vous sçauvez, s'il vous plaist, que Lundi passé, qui fut le 9me, Stile Nouveau, Monsieur de Schoonewalle, estant allé en cour à Greenwich pour certaines affaires qu'il avoit avec le Lord Chamberlaine, y apprit par ordre du Roy, que Sa Majesté avoit desseing de l'aller veoir en sa maison icy, à Lambeth, le lendemain Mardi, selon qu'il a accoustumé de faire quasi tous les ans environ la saison des cérises meures, pour en venir manger ici au jardin, où y en a bonne quantité et de son goust. Sur quoy Monsieur Caron, revenant [pour] donner l'alarme au logis, et ayant mis ordre à toute chose, le Roy presque encore le surprit, venant de meilleure heure qu'on n'avoit pensé, en intention de disner encor à Wimbelton, qui est la maison de Monsieur Cecill après la mort de son père, et de coucher la nuit à Otland, à quelques 16 ou 17 lieues de là. Voilà donc comme il vint, petitement accompagné, sçavoir du Prince Charles, du Conte d'Aronel, Mylord Mongommery, les Marquis de Buckingham, et d'Hamelton, trois carosses et quelque vingtaine de chevaux, revenant de la chasse. Entré vistement au jardin, il monta sur un cérisier qu'il a trouvé bon autrefois, y estant dressé un escalier tapissé à propos. De là en toute haste s'en retournant au logis, il fust mené dans la sale en haut, où il prit collation quelque quart d'heure, dont après s'esté pourmené quelque temps à la grande belle galérie, à spéculer aux peintures qui y sont, avant que remonter en carosse.

A l'instance de Monsieur Caron il arresta à recevoir les baisemains de plusieurs gentils-hommes estrangers apostez à ceste occasion, avec d'autres Flaments, *quorum pars ego quotacumque*. Comme il estoit à table et tous nous autres retirez au bout de la sale, Monsieur Caron, l'entretenant, prit occasion de luy parler de moy (comme il m'avoit promis, désirant qu'en tout événement je tinsse un lut prest) et, me faisant approcher de la table, où il n'y avoit que le Roy et le Prince, luy servant à genoux, il luy dit (tout au plus ample) comme j'estois fils du Premier Secretaire de nostre Estat, et qu'au reste j'avois acquis si bonne perfection sur le lut, qu'il s'asseuroit que Sa Majesté prenant la patience, je pourrois luy donner du contentement. Sur quoy (comme il estoit en fort bonne humeur) il fit |c| aussi fort bonne mine, et loua beaucoup d'exceller en un si bel art (ce sont à-peu-près ces propres paroles) sans toutefois estre du mestier, comme Monsieur Caron (à ce que je l'en avoye prié) luy fit assez entendre que ce n'estoit nullement de ma profession. Là-dessus il dit que, si le temps le permettoit, il seroit fort aisé d'entendre ce que je sçavoie, mais que, pressé qu'on le voyoit, il désiroit qu'on le différast pour quand il viendroit à Backshut, qui est le parc et la maison dont il a fait présent à Monsieur Caron, où il l'asseuroit de coucher le deux- ou troisieme jour de son progrès qui sera le 20me de ce mois, Viel Stile; dont après je vous sçauray à conter la ratelée.

Entre autres choses il parla du duel de nos voisins à La Haye, et dit avoir en sa pochette la copie des cartels; chose ridicule autant qu'estrange, et dont on parle drôlement par ici. Je désire que mon frère me face un peu participant du reste de ces particularitez. Les affaires de Lake iront mieulx que plusieurs n'avoient esperé, à ce qu'il semble. Il va jouer un grand coup de partie, c'est qu'il a procuré en mariage à son fils la fille d'un des intimes amis de Mylord Buckingham, l'unique mignon du Roy favorite beaucoup plus encore que jamais ne Sommerseth n'autres n'ont esté. Par où je pense que Monsieur Carleton ira songer au retour, et desja on me dit qu'il fait estat de partir dans quelques 14 ou 15 jours. Personne ne s'en assure, mais je sçay de bonne main qu'il avoit commencé à y former les humeurs et le bienveillance de l'Archevesque de Canterbury, qui luy veut du bien et a beaucoup de pouvoir. Mais je désire qu'il ne soit point divulgué comme venant de moy.

Papier, encre et chandelle me font faillir. Je vous recommande en la protection de Bon Dieu, avec toute la famille, et demeure,

très-honorez parents,

vostre plus-obéissant
Constantin.

De Lambeth, ce 4me de Juillet 1618, Viel Stile.

Vertaling

Lieve ouders,

Sinds mijn laatste ¹brief, van de 8ste van deze maand, die ik in alle haast schreef, is mijn gezondheid, Gode zij dank, voortdurend vooruit gegaan, wat mij vreugde en tevredenheid verschaft, temeer omdat de eerste verschijnselen het begin van een gevaarlijke, pijnlijke en langdurige gang van zaken leken te zijn, vanwege de grote weerstand van de huid van de hiel (die daar dikker en harder is dan overal anders) tegen de warmte van de zweer, die mij van binnen geweldig veel pijn bezorgde. Nadat de zweer open was gegaan is alles nu zo schoon dat de wond, al is hij nog vrij groot, zich goed begint te herstellen. De vreemde ²chirurgijn, een ruwe en lompe man, maar verder steunend op een grote praktijkervaring en overal zeer gezocht, heeft mij eergisteren zó goed de rekening gepresenteerd dat ik hem 20 *shilling sterling* vooruit moest betalen, de helft van het totaal, zoals hier gewoonte is, waarbij de andere helft aan het einde van de kuur wordt betaald, wat in het totaal 2 pond *sterling* is.

Ziedaar wat het is om in de handen van dit vileine Hippocratische ras te vallen in een land waar het geld je uit de hand vliegt. En toch wil ik niet met mijzelf in discussie treden over de hoogte van deze uitgave, gezien hoeveel mijn gezondheid mij waard is in dit vreemde land, welke ik, door Gods genade, mij erdoor heb teruggekocht. Een gelukkige omstandigheid bij deze kleine ziekte was dat ik mij bevond ten huize van een ³gastheer, die werkelijk in mijn geval zijn voorkomendheid tegenover vreemdelingen niet heeft verloochend, door mij bijna dagelijks zelf één of twee keer te komen opzoeken in mijn kamer, nog afgezien van de opdrachten die hij zijn dienaren en personeel gaf, en dit alles vanuit een vaderlijke zorg en medeleven jegens mij. Ik kan deze duivel niet half zo zwart vinden als men mij hem heeft afgeschilderd, en het lijkt wel alsof ik te midden van velen zowat de enige ben die zich erop kan beroemen de grillen te verdragen en gepast af te keuren van de meest grillige en onaardige man ter wereld, [grillen die fungeren] als tegenwicht van de hoffelijkheden en gunsten die hij gewoon is de mensen te bewijzen, vooral die van zijn eigen volk. In mijn ogen is alles veel gemakkelijker wanneer mensen zich min of meer kunnen schikken in de humeuren van hun gastheer. Maar zeker zijn een jonker [Elias van Olden]barnevelt en zijn gelijken daar niet in geslaagd, zodat men weinig waarde moet hechten aan de verhalen van deze mensen over zowel hun ontvangst als hun behandeling. Als het waar is wat zijn dienaren mij privé over zijn bewind vertellen, zou ik gek zijn om het goed te keuren. Maar deze dingen maken me nu warm noch koud voor de korte tijd die ik hier ben. Ik van mijn kant aanvaard op voorhand de hoffelijkheden die hij mij bewijst en die mij verplichten hem mijn hele leven lang daarvoor dankbaar te zijn, wat er ook verder gebeurt. ⁴Ik woon op een kamer.[↓]

Om te laten zien hoezeer ik nu weer op eigen benen kan staan, moet u weten, alstublieft, dat de heer van Schoonewalle, afgelopen ⁵maandag toen hij naar het hof in Greenwich was gegaan om enkele zaken met de ⁶opperkamerheer af te handelen, te horen kreeg namens de ⁷koning dat Zijne Majesteit van plan was hem de volgende dag, ⁸dinsdag, in zijn huis te Lambeth op te zoeken, zoals hij bijna ieder jaar pleegt te doen, wanneer de kersen rijp zijn, om in de tuin ervan te komen eten, waar er veel zijn die hij lekker vindt. Waarop de heer Caron, teruggekomen om de huishouding te waarschuwen, en na alles in gereedheid te hebben gebracht, toch nog bijna werd verrast door de koning, die vroeger kwam dan men had gedacht, met de bedoeling ook nog te dineren op Wimbledon (wat het huis van de heer [Edward] Cecil [zal] zijn na de dood

---

1. Huygens aan zijn ouders, 8 juli 1618 (Worp 1, nr. 49, p. 25).

2. Théodore Turquet de Mayerne.

3. Noël de Caron.

4. 9 juli 1618.

5. William Herbert, graaf van Pembroke.

6. Jacobus I.

7. 10 juli.

van zijn ⁸vader) en te overnachten op Oatlands, zo'n zestien of zeventien mijl daarvandaan. Welnu, daar kwam hij, terug van de jacht, begeleid door een bescheiden gezelschap, te weten prins Karel, de ⁹graaf van Arundel, de ¹⁰graaf van Montgomery, de ¹¹markies van Buckingham, en [James] markies van Hamilton, alles bij elkaar drie koetsen en een twintigtal paarden. Na snel de tuin te zijn ingegaan, klom hij op een gestoffeerd trapje dat daar was gezet onder een kersenboom die hem bij een eerder bezoek goed was bevallen. Nadat hij daarvandaan in grote haast naar het gastenverblijf was teruggekeerd, werd hij naar de grote zaal gebracht waar hij in ongeveer een kwartier een lichte maaltijd gebruikte, waarna hij zich een poosje ging vertreden in de fraaie galerij om de schilderijen te zien die daar hangen, alvorens weer in zijn koets te stappen.

Op een wenk van de heer Caron hield hij stil om de hand te worden gekust door enkele buitenlandse edellieden, die bij deze gelegenheid hier waren opgesteld, waaronder enkele Nederlanders, ¹²van wie ik er één was.¹ Toen hij aan tafel zat, en wij ons allemaal aan het einde van de zaal hadden teruggetrokken, nam de heer Caron in een gesprekje met hem de gelegenheid te baat om over mij te praten (zoals hij mij had beloofd, met de wens dat ik in ieder geval een luit gereed zou houden) en, nadat hij mij de tafel liet naderen waar slechts de koning en de prins waren, vertelde hij hem (geknield) bepaald uitvoerig dat ik de zoon van de eerste ¹²secretaris van onze staat was, en verder dat ik een zodanige perfectie in het luitspel had bereikt dat hij Zijne Majesteit kon verzekeren dat ik, als hij daarvoor het geduld zou willen opbrengen, hem zeker enig genoeg zou kunnen verschaffen. De koning nam dit ook zeer goed op (want hij was goedgehumeurd), en preees het uitblinken in zo'n schone kunst (dat waren zo vrijwel zijn woorden) wanneer men toch geen beroepsmusicus was; want de heer Caron (aan wie ik dat verzocht had) had hem verteld dat het geenszins mijn vak was. Daarbij zei hij [de koning] nog, dat hij, als de tijd het zou hebben toegestaan, met groot genoeg naar mijn kunst had geluisterd, maar dat hij, aangezien hij haast had, wenste dat men het zou uitstellen tot wanneer hij naar Bagshot zou komen, het park en het huis dat hij aan de heer Caron heeft geschonken. ¹³Hij verzekerde ¹⁴hem dat hij daar de tweede of derde dag van zijn tocht, op de ¹⁵20ste van deze maand, Oude Stijl, zou overnachten. Daarna kan ik u vertellen hoe het verder is gelopen.

Onder andere sprak ¹⁶hij over het ¹⁷duel van onze ¹⁸buren in Den Haag, en zei een afschrift van de afspraken in zijn zak te hebben; een even belachelijke als vreemde zaak, waarover men hier gniffelend spreekt. Ik zou willen dat mijn ¹⁹broer mij enigszins deelgenoot maakt van de laatste bijzonderheden. De zaken van [Thomas] Lake zullen beter gaan dan verschillende mensen hadden verwacht, naar het schijnt. Hij zal een grote slag slaan doordat hij een huwelijk heeft gearrangeerd voor zijn zoon met de dochter van een van de beste vrienden van de ²⁰heer van Buckingham, de favoriet van de koning, in nog sterkere mate dan ooit ²¹Somerset, of de anderen zijn geweest. Waardoor het mij nu te binnen schiet dat de heer [Dudley] Carleton erover denkt om terug te gaan [naar de Republiek]; men heeft mij al laten weten dat hij erop rekent over veertien dagen of zoiets te vertrekken. Niemand weet het zeker, maar ik weet uit betrouwbare bron dat

---

8. Thomas Cecil.

9. Thomas Howard.

10. Philip Herbert

11. George Villiers.

12. Christiaan Huygens sr.

13. De koning.

14. Caron.

15. = 30 juli Nieuwe Stijl.

16. De koning.

17. Vermoedelijk betreft het hier de aanspraak die Walter Scott, Lord (1619: graaf van) Buccleugh (1590c-1634) maakte op de opvolging van het Schotse Staatse regiment van zijn gelijknamige vader Walter Scott, Lord Buccleugh (1565-1611). Na Scott sr.'s dood was het regiment in 1612 voorlopig, in 1614 definitief toegewezen aan Robert Henderson. Scott jr. probeerde dit met hulp van Jacobus I - Scott sr. was kamerheer van de Engelse koning geweest - te bestrijden, maar tevergeefs. Na Robert Hendersons dood in 1622 werd Scott jr. weer door Maurits gepasseerd door Roberts jongere broer Francis Henderson in diens plaats te benoemen. Scott jr. werd pas in 1628 kolonel. De afspraken waar Caron op doelde betroffen waarschijnlijk de in 1615 aan Scott jr. gedane toezeggingen. Zie Ter Raa & De Bas III 1915, pp. 183-185.

18. Robert Henderson en Walter Scott, Lord Buccleugh.

19. Maurits Huygens.

20. George Villiers, markies van Buckingham.

21. Robert Carr, graaf van Somerset.

²²hij is begonnen de gunst en de goedwillendheid van de ²³aartsbisschop van Canterbury in stelling te brengen, die hem goed gezind is en die veel macht bezit. Maar ik zou willen dat het niet bekend zou worden dat dit nieuws van mij komt.

Papier, inkt en kaars zijn op, zodat ik moet stoppen. Ik beveel u met de hele familie aan in de bescherming van de goede God en blijf,

lieve ouders,

uw gehoorzame
Constantijn.

Lambeth, 4/14 juli 1618.

---

22. Thomas Lake.
23. George Abbott.

CONSTANTIJN HUYGENS (LAMBETH)
AAN ZIJN BROER MAURITS HUYGENS [DEN HAAG]
4/14 JULI 1618

51

Samenvatting: Huygens stelt zijn broer Maurits op de hoogte van allerlei belevenissen, o.m. dat ze 'paleizen en landschappen zien om op klavecimbeldeksels te schilderen.'

Verzonden samen met Huygens' brief aan zijn ouders van dezelfde datum (50). Maurits Huygens' antwoord is verloren gegaan; zie Huygens' brief aan zijn ouders van 16 augustus 1618 (Worp 1, nr. 54, pp. 30-31).

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX, dl. 1, pp. 49-50: brief (enkelvel, 20x31cm, a|b; autograaf).

Vroegere uitgaven: Worp 1, nr. 51, p. 28: samenvatting.

— Colie 1956, p. 16: fragment (<Hier je menay ... *te schilderen*.>).

Namen: Johannes Brouart; Cesare Calandrini; Noël de Caron (heer van Schoonewalle); George Eglissham; Jacob de Gheyn; Robert Henderson; Thomas Howard (graaf van Arundel); Jacobus I; Antoine Monier; Zoon van Antoine Monier (Huygens' knecht); Anne Savile; Walter Scott jr.; Hendrik Stuart.

Plaatsen: Bagshot; Cambridge; Den Haag; Oxford.

Glossarium: clavercingeldexel (klavecimbeldeksel).

Transcriptie

Al Signore fratello.

Signore fratello,

Je vous écris plus rarement à cause que les lettres de mon père vous peuvent suffire pour les nouvelles que désirez de moy. Vous me faites grandissime plaisir de me particularizer sur les entrefaites de ces *duellatores optimi*, dont on se rid gentement par ici. Je désire grandement d'en sçavoir l'événement. Pour les livrets je n'en ay point disette, ils s'envoyent journellement à Monsieur de Schoonewalle qui me les communique fort libéralement.

Mon indisposition m'a empêché le voyage de Cambrige, lors justement qu'il fut venu le mieux à point, sçavoir aux cérémonies et solennitez des promotions, qui est chose digne d'estre veue. Si je pouvois souffrir la botte au talon, je pourroy encor resoudre pour Oxfort qui est la sepmaine prochaine, mais je pense qu'il vaudra mieulx de prendre un peu mes aises pour avoir plustost fait, et recompenser la perte après avec une disposition assurée.

Le 20me de ce mois, Vieux Stile, avec l'aide de Dieu nous nous trouverons à Bacshut au parc de Monsieur de Schoonewalle où le Roy sera. Hier je menay De Gheyn veoir la galerie de peintures du feu Prince par l'adresse de certains gentilshomes Anglois, qui m'ont grandement obligé. Celle du Conte d'Arondel avec les antiquitez etc. de Gheyn m'avoit fait veoir par cy-devant. Choses admirables, choses admirables en verité. Au reste nous voicy au país le plus gentil du monde, ou journellement nous voyons des palais et paisages *om op clavercingeldexels te schilderen, cose da non straccarsi*.

D'un *boy* j'en suis pieça pourveu. C'est le fils du feu huissier Monier, environ de mon aage, fort prompt à l'Anglois et ne parle autre avec moy, dont j'ay beaucoup de service comme j'en avois bien besoing au temps de ma petite maladie, lorsque justement il vint. Il a servi de brodeur à Madame Carleton, et est bien habile garçon.

Vous voyez comment je me haste. Ma recommandation à tout ce qui vit, qui se meut, qui respire. *Dio buon' anno, buona vita et longa*. Brouart, Calandrin, De Gheyn, etc. vous saluent. Eglizem je n'ay point encore sceu veoir.

Fratello vostro
Constantino.

Le 4 de Juillet 1618, de Lambeth.

Mandez-moy force nouvelles.

Vertaling

Aan mijn broer.

└Broer,└

Ik schrijf je minder vaak omdat mijn brieven aan vader meestal het nieuws bevatten dat je van mij wilt weten. Je doet me een enorm plezier door mij in detail verder te vertellen over deze ¹└voortreffelijke duellisten,└ waarover men hier in zijn vuistje lacht. Ik zou graag weten hoe dat is afgelopen. Wat betreft de pamfletten lijd ik geen gebrek; men zendt ze dagelijks naar de ²heer van Schoonewalle, die ze vrijelijk aan mij doorgeeft.

Mijn ongesteldheid heeft mij verhinderd om naar Cambridge te reizen, terwijl juist dit de beste tijd ervoor is, vanwege de ceremonieën en de plechtigheden rond de promoties, hetgeen het aanzien waard is. Wanneer ik de laars om mijn voet zou kunnen verdragen, zou ik altijd nog kunnen besluiten om naar Oxford te vertrekken, waar dat alles volgende week plaatsvindt, maar ik meen dat het beter zal zijn even een beetje rustig aan te doen in plaats van te gaan haasten, en later het verlies goed te maken, wanneer ik van een goede gezondheid verzekerd ben.

De ³20ste van deze maand, Oude Stijl, zullen we ons, *Deo volente*, te Bagshot bevinden op het landgoed van de heer van Schoonewalle, waar dan ook de ⁴koning zal zijn. Gisteren heb ik [Jacob] de Gheyn meegenomen naar de schilderijengalerij van de overleden ⁵prins, door de tussenkomst van enkele Engelsen, die mij zeer hebben verplicht. De galerij van de ⁶graaf van Arundel met de oudheden enz., heeft De Gheyn me al eerder laten zien. Bewonderenswaardige zaken, werkelijk bewonderenswaardige zaken. Verder verblijven wij in het lieflijkste landschap ter wereld, waar wij dagelijks paleizen en landschappen zien └om op klavecimbeldeksels te schilderen,└ └zaken om zich niet mee te vermoeien.└

Een knecht heb ik reeds. Het is de zoon van wijlen de deurwaarder [Antoine] Monier, ongeveer net zo oud als ik, die zeer goed Engels spreekt, wat de enige taal is die we met elkaar spreken. Hij was mij al zeer dienstig, aangezien ik veel behoefte aan hem had tijdens mijn korte ziekte, op welk moment hij juist arriveerde. Hij heeft als borduurwerker gediend bij ⁷mevrouw Carleton en is een zeer handige jongen.

Je ziet hoe ik mij haast. Mijn groeten aan alles wat leeft, beweegt, ademt. └Gegroet, een goed jaar en een goed en lang leven gewent.└ [Johannes] Brouart, [Cesare] Calandrini, [Jacob] de Gheyn, enz. groeten je. [George] Eglissham heb ik nog niet kunnen ontmoeten.

*Je broer
Constantijn.*

Lambeth, 4/14 juli 1618.

Schrijf mij al het nieuws.

---

¹. Robert Henderson en Walter Scott jr.

². Noël de Caron.

³. 30 juli 1618, Nieuwe Stijl.

⁴. Jacobus I.

⁵. Hendrik Stuart.

⁶. Thomas Howard.

⁷. Anna Savile.

CONSTANTIJN HUYGENS (LAMBETH)
AAN ZIJN OUDERS CHRISTIAAN HUYGENS EN SUSANNA HOEFNAGEL (DEN HAAG)
7/17 SEPTEMBER 1618

56

Vervolg op Huygens' brief van 31 augustus 1618 (Worp 1, nr. 55, p. 31).

Samenvatting: Huygens vertelt o.m. hoe hij tijdens een bezoek aan Carons buitenhuis Bagshot ongeveer een half uur luit heeft gespeeld voor Jacobus I, dit tot diens volle tevredenheid.

Over een antwoord van Huygens' ouders is niets bekend. Huygens schreef opnieuw op 28 september 1618 (Worp 1, nr. 57, p. 34).

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX 1, pp. 7-10: brief (dubbelvel, 20x31cm, abc|d; autograaf).

Papieren uitgaven: Jonckbloet 1882, nr. 4, p. 3: gedeelte (<Estant à Bagshot ... mes petites affaires.>).
— Worp 1, nr. 56, pp. 32-34: volledig.

— Rasch 2007, nr. 56, pp. 237-262: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Cornelis van Aerssen; Noël de Caron (heer van Schoonewalle); Edward Cecil; Anna van Denemarken (koningin van Engeland); John Digby; Dorothea van Dorp; Diana Drury; Jacques Davy Duperron; Maurits Huygens; Jacobus I (koning van Engeland); Karel I (prins van Wales); Odet de la Noue; Maurits; Theodosia Noël; Philips III (koning van Spanje); George Villiers (markies van Buckingham).

Plaatsen: Chelsea; Londen; Republiek (Verenigde Nederlanden); Spanje.

Glossarium: luth (luit); musique (muziek); sonner (spelen).

Transcriptie

A Monsieur

Monsieur Huygens, Secrétaire d'Estat,

à La Haye.

Très-honorez parents,

A mon retour de Bagshot, où nous avons employé toute la semaine passée, je me suis estonné de ne trouver de vos lettres au logis. Pour ce qui est des miens, je m'assure qu'en aurez receues deux presques à la fois, dont la nonchalance du porteur de la première a esté cause, comme les dates vous pourront faire croire. La présente va de compagnie avec deux pastez de vénaison, desquels Monsieur mon hoste vous envoie l'une, et l'autre au Greffier Aerssens, ayant changé de résolution qu'il avoit prise d'en envoyer deux à Son Excellence pour des considérations qu'entre autres siens amis je luy ay mises en cervelle. Ce sont les quartiers d'un cerf qui à donné de la peine au Roy depuis les dix heures de matin jusqu'aux onze du soir, quand finalement, ayant desjà deux blessures au corps (l'une de la main du Roy), Monsieur le Prince luy bailla le coup mortel avec son arbaleste justement dans le cœur, ce grand animal nageant plus de trois quarts d'heure dans un grand vivier, où il se pensa sauver. Dont pourrez conclure s'il vault la peine d'estre mangé en reverence et attention. Je me souviens avoir promis par jeu à Mademoiselle van Dorp de luy faire manger de la venaizon d'Angleterre; je vous prie qu'à cette occasion elle en puisse avoir sa part.

Estant à Bagshot, où le Roy coucha deux nuits, Monsieur Caron print occasion de ramentevoir à Sa Majesté ce qu'autrefois il luy avoit parlé en mon regard, avec beaucoup d'autres bonnes recommandations en ma faveur. Sur quoy Sa Majesté, se resouvenant encor bien de ce que dessus, comme il estoit près à se botter à la chasse, respondit qu'il me desiroit entendre sonner du luth à son retour. Mais le bonheur fut qu'un orage

de pluie et de vents extraordinaires (qui ce-jour-d-huy semblèrent conspirer à rompre les desseings du Roy pour favoriser les miens) l'empêchèrent de sortir, bien que desja il eut le pied dans le portier pour monter en carosse. De façon que, retiré dans sa chambre privée, il s'amusa à passer le temps au[x] cartes avec son grand mignon |b| le Lord Marquis de Buckingham et quelqu'autre gentilhomme de la chambre. Quelques deux heures après il se souvint de me mander de dedans la chambre de Monsier Caron, lequel en cette occurrence désirant spécialement me tesmoigner, combien il a mon honneur en recommandation, volontairement et sans que mesme je l'en priasse, me favorisa de sa conduite à la présence de Sa Majesté, où (je ne sçay *quo dæmone dextro* qui m'encouragea à faire quelque chose digne de l'oreille d'un grand roy) une petite demie-heure je m'acquittay si passablement bien que ce prince, naturellement peu adonné à la musique, fut tiré à interrompre par diverses fois son jeu à me donner audience, comme il fit fort débonnairement, sans espargner ses serments ordinaires, pour m'asseurer du contentement qu'il y prenoit, me faisant mesmes l'honneur de parler à moy avec un visage doux et soubriant. Sur quoy luy ayant baisé la main, je prins mon congé *omni meliore modo*, assez esjouï du bon succès de mes petites affaires. Voici une Iliade sur le passé d'une demie-heure. Excusez-moy, si je me forcours puérilement au contentement d'avoir ¹*principibus placuisse viris*. Le Roy désira que Monsieur Caron me menast un jour à la Reine, comme il me promet de faire encor cette sepmeine. Je feray, si je puis, ²*ut nec iste segnis eat dies, tanto petitus ambitu, tanto datus*; c'est une femme qui se voit fort difficilement, et partant m'en donne plus d'envie. Par-après je vous en manderay tout le narré, qui fera l'Odysée.

Les subits changements de la République par delà ne m'ont point estonné, mais estourdi. Ce sont choses au-delà de ma capacité; je n'y sçay que dire. Je révère en silence les abysmes des jugements de Dieu, qui, à mon petit advis, a donné le grand coup à point, et comme *ex machinâ*. On attend curieusement par deça quel pelotton ce filet fera attraper.

De nouvelles de ce païs je suis peu pourveu, n'ayant esté à Londres de 7 ou 8 jours. Le Roy dit à Monsieur Caron, comment ³son Agent Digby en Espagne luy mande que le Roy |c| de delà loue et exalte Messieurs les Estats pour les bon devoirs que leurs navires de guerre ont fait depuis peu sur les Turqs et pirates. Suivant quoy Sa Majesté enchargea Monsieur Caron d'exhorter ses maistres à continuer en de si bon desseings, luy-mesmes estant prest à y contribuer ce que desjà par ci-devant il eut fait sans qu'il eut attendu la résolution du Roy d'Espagne, qui pourtant ne semble encores guères remuer.

Vous pourrez estre adverti du trespas du Cardinal du Perron et puis de celuy Monsieur de la Noue, qui m'a touché un peu de plus près, m'imaginant d'avoir perdu une bonne adresse en France, où de prim'abord je ne trouveray pas tant de cognoissances comme en ce païs-ici.

Je reçois beaucoup d'honneur et de courtoisie au logis de Monsieur Cecell. Il m'a donné à disner l'autre jour en une siene maison qu'il bastit à Chelsey à quelques deux miles d'ici, avec beaucoup de caresses selon sa coutume, dont je luy ay grandes obligations. Madame sa femme, qui est une honeste dame au parangon de la premiere, m'a promis un présent pour ma mère; c'est un voarre [?] fait tout exprès à touiller du lait et faire du beurre tout à l'heure, dont il[s] font grand cas en ce païs; je n'ay point encor veu l'instrument, mais elle m'en enseignera tout le mystère.

Monsieur de Schoonewale s'étonne pourquoy mon père ne luy réplique rien sur les affaires de sa nièce et m'a aucunement donné commission de rendre particulièrement raison à mon père de son refus, comme celuy qui cognois le gentilhomme à qui il l'a vouée. Je vous rafle toute cette rapsodie en haste, nostre messenger porte-pasté ne me donnant plus de loisir. Je salue de tout mon cœur tous les amis et, vous baisant les mains, demeure,

très-honorez parents,

votre plus-obéissant fils
Constantin.

De South-Lambeth, ce 7e de Septembre 1618, Viel Stile.

---

1. Horatius, *Epistulae*, I, 17, 35: '*Principibus placuisse viris non ultima laus est.*'
2. Seneca, *Medea*, 399-400: '*... Segnis hic ibit dies, | tanto petitus ambitu, tanto datus?*'
3. <sont>.

Vertaling

Aan de heer Huygens, secretaris van [de Raad van] State,

te Den Haag.

Lieve ouders,

Het verbaasde mij dat ik bij mijn terugkeer uit Bagshot, waar we de gehele afgelopen week hebben doorgebracht, geen brief van u heb aangetroffen. Wat betreft de mijne denk ik dat u er ⁴twee vrijwel tegelijkertijd hebt ontvangen als gevolg van de laksheid van de bezorger van de eerste brief, zoals de data u laten merken. Deze brief gaat vergezeld van twee wildbraad-pasteien, waarvan mijn ⁵gastheer er één voor u zendt en één voor de griffier, [de heer Cornelis] van Aerssen; eerst wilde hij er twee aan Zijne ⁶Excellentie sturen, maar verschillende vrienden waaronder ikzelf hebben er hem van weten af te houden. Het zijn delen van een hert dat de ⁷koning van tien uur 's morgens tot elf uur 's avonds heeft beziggehouden, totdat het uiteindelijk, na twee wonden aan het lijf te hebben opgelopen (waarvan één door de koning), door een schot van de ⁸prins uit diens kruisboog precies in het hart werd getroffen, nadat het grote dier al drie kwartier had rondgezwommen in een grote vijver in de hoop zo te kunnen ontsnappen. Waaruit u mag afleiden dat men één en ander met eerbied en aandacht moet nuttigen. Ik herinner mij dat ik voor de grap aan mejuffrouw [Dorothea] van Dorp heb beloofd haar Engels wildbraad te laten eten en daarom vraag ik u of zij er ook wat van mag hebben.

Toen we in Bagshot waren, waar de koning twee nachten heeft gelogeed, greep de heer Caron de gelegenheid aan om Zijne Majesteit in herinnering te brengen wat hij eerder over mij had verteld, met vele andere aanbevelingen te mijnen gunste. De koning, die zich dit alles goed herinnerde, antwoordde daarop, terwijl hij op het punt stond zijn laarzen aan te trekken om ter jacht te gaan, dat hij mij graag wilde horen luit spelen na zijn terugkeer. Maar het geluk wilde dat een onweer, gepaard met regen en bijzonder veel wind (die deze dag de plannen van de koning leek te willen verstoren ten gunste van de mijne), hem verhinderde om te vertrekken, terwijl hij zijn voet al op de treeplank van het rijtuig had gezet. Naar zijn eigen kamer teruggekeerd, vermaakte hij zich met het kaartspel, samen met zijn gunsteling, de ⁹markies van Buckingham, en een andere kamerdinaar. Ongeveer twee uur later kwam het bij hem op mij binnen te [laten] roepen uit de kamer van de heer Caron, die bij deze gelegenheid mij speciaal wilde laten zien hoezeer mijn eer hem ter harte ging, en, uit eigen beweging en zonder dat ik het hem vroeg, mij begeleidde naar de koning, alwaar ik - ik weet niet ¹welke goede geest¹ mij aanmoedigde iets tot stand te brengen wat waardig was voor het oor van een groot koning - mij een klein half uur zo redelijk van mijn taak kweet, dat deze vorst, van nature de muziek weinig genegen, verschillende malen zijn [kaart]spel onderbrak om naar mij te luisteren, wat hij heel goedmoedig deed, zonder zijn gewone uitdrukkingen achterwege te laten, om mij het genoeg duidelijk te maken dat hij aan mijn spel beleefde, waarbij hij mij zelfs de eer aandeed om met mij te spreken met een vriendelijke en glimlachende gezichtsuitdrukking. Nadat ik hem de hand had gekust, ging ik weg, ¹in een opperbeste stemming,¹ zeer in mijn nopjes vanwege het succes van mijn zaakjes. Ziehier een Ilias over wat er in een half uur is gebeurd. Vergeef mij als ik hier wat kinderlijk poch over mijn tevredenheid [dat het mij was gelukt om] ¹⁰de gunst van vorstelijke personen te hebben verworven.¹ De koning wilde dat de heer

---

4. Vermoedelijk die van Huygens aan zijn ouders van 16 augustus 1618 (Worp 1, nr. 54, pp. 30-31) en 31 augustus 1618 (Worp 1, nr. 55, p. 31).

5. Noël de Caron.

6. Prins Maurits.

7. Jacobus I.

8. Karel I.

9. George Villiers.

10. Naar Horatius, *Epistulae*, I, 17, 35: 'De gunst te hebben verworven van hooggeplaatste personen is geen geringe verdienste.' Het citaat is ook te vinden in Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLVIII, fol. 155r, waar Huygens tevens een vertaling geeft: 'Voortreffelijcke mannen behaegt te hebben is geensins de slechtste eeren-prijs.'

Caron mij eens naar de ¹¹koningin zou meenemen, wat ¹²hij mij beloofde nog deze week te zullen doen. Ik zal gaan, als ik kan, ¹³opdat die dag niet onvruchtbaar voorbijgaat, zo dringend gevraagd en nu gegeven.¹ Zij is een vrouw die men maar moeilijk te zien krijgt en daarom trekt mij dat nog meer aan. Later zal ik u het hele verhaal, dat een Odyssee zal vormen, ¹⁴vertellen.

De snelle ¹⁵ontwikkelingen in de Republiek hebben mij niet verbaasd, maar verbijsterd. Deze zaken gaan mijn bevattingsvermogen te boven; ik weet niet wat ik erover moet zeggen. Ik beschouw in stilte de ondoorgrondelijke wegen van God, die, naar mijn bescheiden meninkje, deze klap op het juiste moment uitdeelt, en *ex machinâ*. Men wacht hier met spanning af wie er in het net zullen worden gevangen.

Van nieuwtjes over dit land ben ik slecht voorzien, omdat ik al een week niet meer in Londen ben geweest. De koning vertelde aan de heer Caron dat zijn agent [John] Digby in Spanje hem heeft bericht dat de ¹⁶koning aldaar de heren Staten [Generaal] prijst en ophemelt vanwege de goede diensten die hun oorlogsschepen sinds kort verrichten in de strijd tegen de Turken en de zeerovers. Vervolgens heeft Zijne Majesteit de heer Caron opgedragen zijn meesters aan te sporen op deze weg door te gaan, terwijl hijzelf al klaarstond daaraan het zijne bij te dragen, wat ¹⁷hij al eerder had gedaan, zonder de beslissing van de koning van Spanje af te wachten, die overigens zelf nog nauwelijks in beweging schijnt te zijn gekomen.

Wellicht hebt u gehoord van de dood van kardinaal [Jacques Davy] Duperron, en ook van die van de heer [Odet] de la Noue, welk laatste sterfgeval mij meer heeft geraakt, omdat ik met hem een goed adres in Frankrijk heb verloren, waar ik zo op het eerste gezicht minder kennissen heb dan in dit land.

Ik ondervind veel gastvrijheid en hoffelijkheid ten huize van de heer [Edward] Cecil. Ik was gisteren te eten gevraagd in het huis dat hij in Chelsea heeft gebouwd, op zo'n twee mijl van hier, met veel dienstbetoon zoals zijn gewoonte is, waardoor ik hem zeer verplicht ben. Mevrouw zijn [tweede] ¹⁸echtgenote, een eerbare dame naar het voorbeeld van zijn eerste [¹⁹echtgenote] heeft mij een geschenk voor moeder beloofd, namelijk een toestel waarmee men tegelijk melk kan roeren en boter maken, waarover in dit land veel ophef wordt gemaakt. Ik heb het instrument nog niet gezien, maar zij zal mij de geheimen ervan openbaren.

De heer van Schoonewalle vraagt zich af waarom vader niet antwoordt in de zaak van zijn nicht en hij heeft mij min of meer opdracht gegeven speciaal uitleg te vragen aan mijn vader over zijn weigering, aangezien hij [mijn vader] degene is die de heer kent voor wie hij haar had bestemd.

Ik raffel deze rapsodie in haast af, omdat onze pasteikoerier mij geen tijd meer geeft. Ik groet uit heel mijn hart alle vrienden en blijf, u de hand kussend,

lieve ouders,

uw gehoorzame zoon
Constantijn.

Zuid-Lambeth, 7/17 september 1618.

---

11. Anna van Denemarken.

12. Caron.

13. Naar Seneca, *Medea*, 399-400: 'Zal deze dag, zo gewenst en met zoveel moeite verkregen, voorbijgaan in ledigheid?'

14. Het bezoek vond, voorzover bekend, nimmer plaats. Zie ook Huygens' brief aan zijn ouders van 22 juni 1618 (46).

15. Zeker een verwijzing naar de machtsstrijd tussen prins Maurits en de landsadvocaat Johan van Oldenbarnevelt, welke uitliep op de gevangenneming van Oldenbarnevelt en anderen, de executie van Oldenbarnevelt, en talrijke mutaties in de stads- en gewestbesturen.

16. Philips III.

17. Jacobus I.

18. Diana Drury

19. Theodosia Noël.